Valiokunnan mietintö YmVM 12/2017 vp– HE 86/2017 vp

Ympäristövaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi rakennuksen energiatodistuksesta annetun lain ja rakennusten energiatodistustietojärjestelmästä annetun lain 3 ja 5 §:n muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi rakennuksen energiatodistuksesta annetun lain ja rakennusten energiatodistustietojärjestelmästä annetun lain 3 ja 5 §:n muuttamisesta (HE 86/2017 vp): Asia on saapunut ympäristövaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:
- lainsäädäntöneuvos Sari Rapinoja, ympäristöministeriö
- ympäristöneuvos Maarit Haakana, ympäristöministeriö
- yksikönpäällikkö Päivi Laitila, Motiva Oy
- energia-asiantuntija Petri Pylsy, Suomen Kiinteistöliitto ry
- toiminnanjohtaja Kaija Savolainen, Suomen Omakotiliitto ry
- toiminnanjohtaja Jyrki Jalkanen, Kauppapuutarhaliitto ry

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:
- Suomen Kuntaliitto

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi rakennuksen energiatodistuksesta annettua lakia. Energiatodistusvelvoitteita koskevaa poikkeusluetteloa ehdotetaan muutettavaksi, sillä Euroopan komissio on antanut Suomelle virallisen huomautuksen rakennusten energiatehokkuusdirektiivin toimeenpanosta. Komissio katsoo, että energiatodistusvelvoitteita koskevien poikkeuksien luettelo on Suomen lainsäädännössä laajempi kuin direktiivissä.

Energiatodistusvelvoitteita koskevaa poikkeusluetteloa ehdotetaan muutettavaksi viittaamalla maankäyttö- ja rakennuslain energiatehokkuuspykälään. Loma-asuntoja ja puolustushallinnon käytössä olevia rakennuksia koskevasta poikkeuksesta säädettäisiin kuitenkin nykyiseen tapaan erikseen laissa. Kasvihuoneet, väestönsuojat sekä eräät muut rakennukset ehdotetaan tulevan energiatodistusmenettelyn piiriin. Lisäksi lakiin ehdotetaan tehtäväksi joitakin terminologisia

muutoksia johtuen lähes nollaenergiarakennuksia koskevasta lainsäädännöstä. Ehdotetulla lainmuutoksella on tarkoitus panna osaltaan täytäntöön rakennusten energiatehokkuusdirektiiviä.

Lisäksi esityksessä ehdotetaan muutettavaksi rakennusten energiatodistustietojärjestelmästä annettua lakia vastaamaan rakennuksen energiatodistuksesta annettuun lakiin nyt ehdotettuja terminologisia muutoksia.

Lait on tarkoitettu tulevan voimaan 1 päivänä joulukuuta 2017.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Hallituksen esityksestä ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena ja puoltaa esitykseen sisältyvien lakiehdotusten hyväksymistä seuraavin huomautuksin.

Hallituksen esityksen tarkoituksena on tarkistaa rakennuksen energiatodistuslakia energiatehokkuusdirektiivin täsmälliseksi täytäntöön panemiseksi siten kuin Euroopan komissio on virallisessa huomautuksessaan esittänyt. Valiokunnalla ei ole tähän huomauttamista.

Lisäksi sekä energiatodistuslakiin että rakennusten energiatodistustietojärjestelmästä annettuun lakiin ehdotetaan tehtäväksi terminologisia muutoksia lainsäädännön sisäisen yhdenmukaisuuden ja ymmärrettävyyden parantamiseksi. Valiokunta pitää muutoksia kannatettavina ja perusteltuina. Muutosten jälkeenkin voi kuitenkin olla, että energiatodistusta pidetään edelleen vaikeaselkoisena. Siksi on tärkeää, että tietoa ja neuvontaa on helposti saatavilla esimerkiksi Motivan verkkosivuilla.

Energiatodistuksen avulla on mahdollista verrata toisiinsa eri rakennuksia, sillä todistus perustuu rakennuksen ominaisuuksiin ja niistä johdettuun energiankulutukseen. Energiatehokkuusluokka perustuu "laskennalliseen" kokonaisenergian kulutukseen, joka terminologisesti muutetaan lakiehdotuksessa "vakioituun käyttöön perustuvaksi" kulutukseksi. Vertailun kohteena on siten vain itse rakennus, eivät rakennuksen käyttäjät. Tämä onkin tärkeää siksi, että asumistottumukset vaikuttavat energiankulutukseen hyvin olennaisesti. Kuluttajan kannalta yhtä tärkeää on kuitenkin se, että todistuksessa ilmoitetaan myös toteutunut energiankulutus. Todelliset kulutustiedot kiinnostavat kuluttajia ja ovat usein helpommin ymmärrettävää informaatiota.

Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että lainmuutoksen jälkeen rakennuksen E-luku määritetään eri tavoin kuin vielä voimassa olevan lain ja sitä edeltäneen lain mukaan. Kun energiatodistus on voimassa 10 vuotta, käytössä on eri aikakausien energiatodistuksia, jotka eivät ole suoraan vertailukelpoisia. Tarkoituksena on erottaa nämä toisistaan käyttämällä alaindeksiä, josta ilmenee todistuksen laatimisaika. Valiokunta korostaa, että neuvonnassa ja viestinnässä tulee korostaa myös tätä ominaisuutta. Vertailukelpoisuuden puute voi kuitenkin heikentää energiatodistuksen käyttökelpoisuutta. Toivottavaa olisi energiatodistustietojärjestelmän kehittäminen jatkossa siten, että se muuntaisi vanhojen määrittelytapojen mukaiset E-luvut voimassa olevan lain mukaisiksi.

Energiatodistus sisältää myös säästösuosituksia, joiden avulla rakennuksen energiatehokkuutta voi parantaa. Todistuksessa otetaan huomioon muun muassa eristys, ikkunat, ilmanvaihto, lämmitys ja automaattiset säätöjärjestelmät. Energialuokkaa voi parantaa esimerkiksi lämmöneristystä lisäämällä, ilmanvaihdon lämmön talteenotolla tai uusiutuvan energian käytöllä. Valiokunta korostaa, että energiatodistusten kehittämisessä olennaisinta on, että todistus käytännössä kannustaa ja ohjaa tekemään kustannustehokkaita energiansäästötoimenpiteitä. Rakennusten lämmityksen kasvihuonekaasupäästöt ovat noin 30 prosenttia Suomen kokonaispäästöistä, joten päästöjen vähentämiseen on kiinnitettävä yhä enemmän huomiota pitkällä aikavälillä tarvittavien päästövähennysten aikaansaamiseksi.

Valiokunta korostaa, että tulevaisuudessa älylaitteiden ja älykkään sähköverkkojärjestelmän kehittyminen mahdollistavat kysyntäjoustoon perustuvien ratkaisujen yleistymisen, jolloin on pohdittava myös näiden huomioon ottamista energiatodistuksessa. Tällä hetkellä energiatehokkuuteen merkittävimmin vaikuttava automaatio liittyy lämmityksen säätöön, sillä jopa 70 prosenttia kotien energiankulutuksesta kuluu lämmitykseen.

Valiokunta huomauttaa lopuksi, että hallituksen esityksen perusteluissa on harhaanjohtava viittaus kansalaisaloitteen eduskuntakäsittelyyn liittyviin asiakirjoihin (yleisperustelut, s. 9 ja 11). Hallituksen esityksen tarkoituksena on osaltaan vastata kansalaisaloitteen (KAA 1/2014 vp) käsittelyn yhteydessä eduskunnan hyväksymään lausumaan. Lausuma ei kuitenkaan liity, kuten perusteluissa esitetään, yksinomaan lakialoitteeseen LA 63/2013 vp, jonka käsittelyn valiokunta yhdisti kansalaisaloitteen käsittelyyn hyläten lakialoitteen, vaan pääasiassa itse kansalaisaloitteeseen sisältyvään, vastaavan sisältöiseen lakiehdotukseen. Mietintö, johon perusteluissa olisi tarkoituksenmukaista viitata, on YmVM 5/2014 vp — M 1/2014 vp.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Ympäristövaliokunnan päätösehdotus:

> *Eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen HE 86/2017 vp sisältyvät 1. ja 2. lakiehdotuksen.*

Helsingissä 13.10.2017

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Satu Hassi vihr
varapuheenjohtaja Silvia Modig vas
jäsen Petri Honkonen kesk
jäsen Susanna Huovinen sd
jäsen Olli Immonen ps
jäsen Pauli Kiuru kok
jäsen Hanna Kosonen kesk
jäsen Rami Lehto ps

jäsen Sari Multala kok
jäsen Riitta Myller sd
jäsen Martti Mölsä si
jäsen Veera Ruoho kok
jäsen Katja Taimela sd
jäsen Ari Torniainen kesk
varajäsen Arto Pirttilahti kesk

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Marja Ekroos